IN GEVEB A JOURNAL OF YIDDISH STUDIES

אַ שטיקעלע ברויט • A Crumb of Bread

by David Edelshtat, translation by Zachary Groz

In geveb: A Journal of Yiddish Studies (May 2019)

For the online version of this article:

[http://ingeveb.org/texts-and-translations/a-crumb-of-bread]

אַ שטיקעלע ברויט

A Crumb of Bread

David Edelshtat
translated by Zachary Groz

Introduction: "A Shtikele Broyt" (1889) is a seven-stanza poem written in the proletarian tradition by David Edelshtat. Edelshtat, born in Kaluga, Russia in the spring of 1866, emigrated to the United States at the age of fifteen in the days following the Kiev pogrom. Upon his arrival, he became involved in local anarchist circles, most notably the New York-based *Pionire der Frayhayt* (Pioneers of Freedom), an organization formed in response to the Haymarket Massacre. To supplement his income, Edelshtat worked in a sweatshop as a buttonhole-maker, an experience which further confirmed his ideological convictions and contributed to his premature death at the age of twenty-six from tuberculosis. At the same time, Edelshtat composed numerous poems—all dealing with consequential social questions—that reached the Yiddish-speaking public in labor newspapers including *Di Varhayt* (*The Truth*), *Freie Arbeiter Stimme* (*Free Voice of Labor*), and *Arbeiter Fraynd* (*Worker's Friend*). Edelshtat's "A Shtikele Broyt," like many of his other poems, contends with the brutality of industrial society, wage slavery, and human morality. Structurally, the poem follows a strict ABAB rhyme scheme and a semi-regular metrical pattern, making it adaptable to music. The English translation below attempts to preserve, as well as possible, the internal rhyme scheme of the original text, while remaining faithful to its intended meaning. Edelshtat's corpus has also seen something of a renaissance in the last decade. Contemporary klezmer musician Daniel Kahn and his ensemble The Painted Bird have, through translation and performance, demonstrated the contemporary relevance of his work to a new generation of listeners.

A Crumb of Bread

For a crumb of bread without poison, without chains!
I'd be glad to toil all my years.
But brothers! my bread's now filled with my pain,
Toxic with bloody tears.

My heart and head rebel,
Against that vile bread,
For which I go through hell,
And endure such bitter dread.

A crumb of bread without poison, without chains,
Brothers! Is that too much to ask?
Am I guilty if my life still remains
And in me humanity lasts?

A crumb of bread without chains, without claws,
Brother! if you'd like a bite,
You must help to advance our cause,
And join in the eternal fight.

Everywhere he must carry it in his bones,
For freedom, the sacred flame,
Every slave and every master he will tell the truth alone,
"I want no poison and no chains."

We want free labor and free reward,
The fruits of our very hands,
We want blood to be shed no more,
And slavery forever banned.

We want *this* freedom, *this* world,
We see the future with clarity,
Every slave is human, every human,a hero,
When his weapons are compassion and veracity.

אַ שטיקעלע ברויט

פֿאַר אַ שטיקעלע ברויט אָן קייטן, אָן סם!
ביז מײַן טויט וואָלט איך אַרבעטן גערן,
אָבער ברידער! מײַן ברויט איז איצט פֿול מיט מײַן דם,
פֿאַרגיפֿטעט מיט בלוטיקע טרערן.

עס רעבעלירן מײַן האַרץ און מײַן מוח,
קעגן דעם שענדלעכן ברויט,
פֿאַר וועלכן איך אָפּפֿער מײַן לעבן, מײַן כּוח,
און לײַד דערצו ביטערע נויט.

אַ שטיקעלע ברויט אָן סם און אָן קייטן,
ברידער! פֿאַרלאַנג איך דען פֿיל?
בין איך דען שולדיק, אַז איך קען ניט טייטן
אין מיר יעדן מענטשן־געפֿיל?!

אַ שטיקעלע ברויט אָן שענדלעכע קייטן,
ברידער! ווער עס וויל אַזאַ ברויט,
דער מוז אונדזער הייליקע לערע פֿאַרברייטן,
קעמפֿן אויף לעבן און טויט!

ער מוז איבעראַל אין זײַן ברוסט מיט זיך טראָגן
פֿון פֿרײַהייט דעם הייליקן פֿלאַם,
יעדן קנעכט, יעדן הערשער וואָרהייט נאָר זאָגן:
„מיר ווילן קיין קייטן, קיין סם.

מיר ווילן פֿרײַ אַרבעטן און אויך פֿרײַ גענומען
די פֿרוכטן פֿון אונדזערע הענט,
מיר ווילן איר זאָלט אונדז דאָס בלוט ניט פֿאַרגיסן,
מיר ווילן פֿון קנעכטשאַפֿט אַן ענד!

מיר ווילן די פֿרײַהייט, מיר ווילן די ערד;
מיר זעען די צוקונפֿט מיט קלאָרהייט.
יעדער שקלאַף איז אַ מענטש, יעדער מענטש איז אַ העלד,
ווען זײַן וואָפֿן איז ליבע און וואָרהייט!“